

ผลกระทบของการด้อยค่าตาม IFRS 9 ต่อวิจรรณญาณของนักลงทุนทั่วไป The Effect of IFRS 9 Impairment on General Investors' Judgment

นภสร สถากุลเจริญ*ธีรชัย อรุณเรืองศิริเลิศ และทศพร เลิศพิเชฐ

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2 ถนนพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

NoppasornStakulcharoen,* TeerachaiArunruangsirilert and TotsapornLertpichate

Faculty of Commerce and Accountancy, Thammasat University

2 Prachan Road, Phra Borom Maha Ratchawang, Phranakorn, Bangkok 10200, Thailand

E-mail : noppasornstakulcharoen@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเชิงเปรียบเทียบผลกระทบของการกันเงินสำรองระหว่างค่าเผื่อผลขาดทุนจากการให้สินเชื่อที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 (IFRS 9) ในส่วนของการด้อยค่า และค่าเผื่อนี้ส่งผลจะสูงตามหลักเกณฑ์ปัจจุบันของธนาคารแห่งประเทศไทย ต่อวิจรรณญาณของนักลงทุนทั่วไปในการประเมินความน่าเชื่อถือของกำไร การพยากรณ์กำไร การประเมินความเสี่ยงในการลงทุน และการประเมินมูลค่าหุ้นของกิจการที่จะลงทุน โดยใช้การวิจัยเชิงทดลองแบบ 2 X 2 between-subjects design และวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโททางการบัญชีและการเงิน จำนวน 120 คน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 ไม่ทำให้นักลงทุนทั่วไปมีการตัดสินใจแตกต่างจากการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน

คำสำคัญ : ผลขาดทุนจากการให้สินเชื่อที่คาดว่าจะเกิดขึ้น มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 การด้อยค่า การกันเงินสำรอง

Abstract

The purpose of this study is to compare effects of provisions between allowance for expected credit losses in IFRS 9 in the section of impairment on financial instruments and allowance for doubtful accounts in line with the Bank of Thailand's current guidelines on general investors' judgment in the perspectives of profit reliability evaluation, future profitability,

investment risk assessment, and stock valuation. This study applies an experimental research by employing 2 X 2 between-subjects design and observing data from 120 graduate students in Master of Finance and Accounting. Results show that there is no difference in investors' judgments between the financial statements with IFRS 9 provisions and the financial statements with current provisions.

Keywords : Expected credit losses IFRS 9 Impairment Provisions

บทนำ

เนื่องจากจุดอ่อนสำคัญของข้อกำหนดในมาตรฐานการบัญชีเดิม (ตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 39 หรือ International Accounting Standard 39: IAS 39) ที่กำหนดให้กิจการตั้งค่าเผื่อผลขาดทุนจากการด้อยค่าหรือกันเงินสำรองเมื่อเกิดความเสียหายแล้วเท่านั้น (Incurred loss) ดังนั้น สถาบันการเงินจึงตั้งสำรองสำหรับหนี้เสียเมื่อวงจรเศรษฐกิจมาถึงช่วงตกต่ำ ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบในแง่ลบต่อรายได้และต้นทุนของสถาบันการเงิน สถานการณ์ดังกล่าวอาจแสดงถึงการกันเงินสำรองในจำนวนที่น้อยและช้าจนเกินไป อันก่อให้เกิดการดำเนินนโยบายตามกระแสเศรษฐกิจ และอาจเกิดผลกระทบเชิงลบต่อกลุ่มของเงินให้สินเชื่อในอนาคต นอกจากนี้ การกันเงินสำรองแบบเดิมนั้นยังส่งผลกระทบต่อการส่งสัญญาณเตือนนักลงทุนตลอดจนผู้ใช้งบการเงินอื่น (Betancourt & Baril, 2009) ดังนั้น จึงมีแนวคิดปรับปรุงจุดด้อยดังกล่าวผ่านหลักการของมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 (International Financial Reporting Standard 9: IFRS 9) ซึ่งกันเงินสำรองเพื่อรองรับผลขาดทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (Expected loss) เพื่อให้สะท้อนความเสี่ยงด้านเครดิตตลอดจนอายุหนี้ ลดการดำเนินนโยบายตามกระแสเศรษฐกิจ (Betancourt & Baril, 2009) ช่วยป้องกันการหยุดชะงักของธนาคาร และจำกัดความเสี่ยงในการล้มละลาย (Chitan, 2013) ซึ่งหลักการนี้อยู่ในส่วนของ การด้อยค่า โดยสำหรับประเทศไทย มีการนำมาตรฐาน TFRS 9 มาใช้ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป การศึกษานี้จึงต้องการศึกษาผลกระทบของการด้อยค่าตาม IFRS 9 ต่อวิถัฒณญานของนักลงทุนทั่วไปในการประเมินความน่าเชื่อถือของกำไร การพยากรณ์กำไร การประเมินความเสี่ยงในการลงทุน และการประเมินมูลค่าหุ้นของกิจการ การศึกษานี้เลือกใช้วิธีวิจัยเชิงทดลองในการศึกษา โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโททางการบัญชีและการเงินจำนวน 120 คน ซึ่งผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่างบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 ไม่ทำให้นักลงทุนทั่วไปมีการตัดสินใจแตกต่างจากงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน

ทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเริ่มจากการกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ผลขาดทุนจากการด้อยค่าของเครื่องมือทางการเงินสู่ IFRS 9 และผลกระทบของการรับรู้ผลขาดทุนจากการให้สินเชื่อที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตาม IFRS 9 ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงการรับรู้ผลขาดทุนจากการด้อยค่าของเครื่องมือทางการเงินสู่ IFRS 9

การรับรู้ผลขาดทุนด้านเครดิตหรือการกั้นเงินสำรองเพื่อรองรับความเสี่ยงเป็นหลักการของ IFRS 9 ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากจาก IAS 39 โดยมาตรฐานฉบับเดิมนั้น กิจการจะตั้งค่าเผื่อผลขาดทุนจากการด้อยค่าหรือกั้นเงินสำรองเมื่อเกิดความเสียหายแล้วเท่านั้น (Incurred loss) ซึ่งเป็นการกั้นเงินสำรองเพื่อรองรับเฉพาะความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว การตั้งสำรองในลักษณะดังกล่าวนับเป็นจุดอ่อนสำคัญที่ทำให้การกั้นเงินสำรองนั้นช้าเกินไป และอาจไม่เพียงพอต่อการรองรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ อันก่อให้เกิดการดำเนินนโยบายตามกระแสเศรษฐกิจ ซึ่งอาจเกิดผลกระทบเชิงลบต่อเงินให้สินเชื่อในอนาคต และอาจเป็นการส่งผลกระทบต่อการส่งสัญญาณเตือนนักลงทุนตลอดจนผู้ใช้งบการเงินอื่น (Betancourt & Baril, 2009) ขณะที่หลักการของ IFRS 9 นั้นเป็นการกั้นเงินสำรองเพื่อรองรับผลขาดทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (Expected loss) สำหรับสินทรัพย์ทางการเงินและการผูกพันในการขายวงเงินสินเชื่อที่ไม่สามารถยกเลิกได้ และต้องมีการพิจารณาและตั้งประมาณการด้อยค่าตั้งแต่สร้างหรือซื้อเครื่องมือทางการเงิน และบันทึกการเปลี่ยนแปลงในผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ โดยจะต้องวัดมูลค่าใหม่ทุกวันที่ยาวนานเพื่อให้สะท้อนการเปลี่ยนแปลงของความเสี่ยงด้านเครดิต และเพื่อนำเสนอข้อมูลอย่างทันเวลามากขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงินอย่างมาก เนื่องจากสถาบันการเงินนั้นมีเครื่องมือทางการเงินเป็นจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันสถาบันการเงินไทยใช้หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกั้นเงินสำรองตามข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหลักการที่อ้างอิงมาจาก IAS 39

ผลกระทบของการรับรู้ผลขาดทุนจากการให้สินเชื่อที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตาม IFRS 9

การรับรู้ผลขาดทุนจากการให้สินเชื่อที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตาม IFRS 9 จะช่วยให้กิจการมีการติดตามและวิเคราะห์ความเสี่ยงของลูกหนี้ได้ดียิ่งขึ้น ทำให้มีการตัดสินใจในการให้สินเชื่อที่ดีขึ้น (ปาณิสรา เกษศิริ 2556; Payear Sangiumvibool & Teerachai Arunruangsirilert, 2018) ช่วยให้กิจการมีเงินสำรองเพื่อรองรับความเสียหายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างเพียงพอ สามารถตอบสนองต่อสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงได้ดีกว่าเดิม (IASB, 2013a) รวมถึงสะท้อนสภาพเศรษฐกิจที่แท้จริงโดยการหลีกเลี่ยงการรับรู้ผลขาดทุนที่มากเกินไป (IASB, 2013b) ลดการดำเนินนโยบายตามกระแสเศรษฐกิจ (Betancourt & Baril, 2009) และนำไปสู่การช่วยป้องกันการหยุดชะงักของธนาคารและจำกัดความเสี่ยงในการล้มละลาย (Chitan, 2013) นอกจากนี้ยังช่วยให้ข้อมูลที่โปร่งใสมากขึ้นแก่ผู้ใช้งบการเงิน (IASB, 2013a) ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินตาม IFRS 9 จะช่วยให้เกิดความโปร่งใสของความเสี่ยงด้านเครดิตและกระบวนการตั้งค่าเผื่อมากยิ่งขึ้น (Ernst &

Young, 2013) และการรับรู้ผลขาดทุนจากการให้สินเชื่อที่คาดว่าจะเกิดขึ้นทำให้เกิดการรับรู้รายได้ดอกเบี้ยพร้อมกับรับรู้ค่าใช้จ่ายของผลขาดทุน ทำให้อาจมีอัตราผลตอบแทนที่สมำเสมอตลอดอายุของสินทรัพย์

Onali and Ginesti (2014) ศึกษาเกี่ยวกับการตอบสนองต่อ IFRS 9 ต่อราคาหุ้นของบริษัทยุโรปที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ในภาพรวมพบว่าการตอบสนองที่ดี และมีประโยชน์อย่างยิ่งโดยเฉพาะกับผู้ถือหุ้นในกิจการที่อยู่ในประเทศที่มีกฎหมายที่เข้มงวดน้อยกว่าและมีความแตกต่างกันระหว่างหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และ IAS 39 น้อยกว่า นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่านักลงทุนรับรู้ IFRS 9 จะช่วยเพิ่มความมั่นคงของผู้ถือหุ้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่านักลงทุนมีความมั่นใจต่อ IFRS 9 ในความสามารถในการจัดการจุดอ่อนที่มีอยู่ใน IAS 39 อีกทั้งได้ประมาณไว้ว่าการตอบสนองของตลาดต่อความเป็นไปได้ในการใช้ IFRS 9 แทน IAS 39 นั้นจะก่อให้เกิดผลตอบแทนเกินปกติสะสมรวมประมาณ 10% และเมื่อควบคุมเหตุการณ์รบกวนที่อาจเกิดขึ้นได้และขอบเขตของสื่อสำหรับแต่ละเหตุการณ์แล้วจะก่อให้เกิดผลตอบแทนเกินปกติสะสมรวมประมาณ 4% อย่างไรก็ตาม Onali et al. (2017) พบว่าการตอบสนองนี้ส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบมาจากลักษณะเฉพาะของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของข้อมูลและความอสมมาตรของข้อมูล (Information Asymmetry) โดยข้อมูลที่มีความอสมมาตรต่ำและคุณภาพสูงจะมีผลกระทบในเชิงบวกต่อผลตอบแทนของตลาด (Market-adjusted returns) ขณะที่พบว่าสถาบันการเงินตอบสนองต่อการนำ IFRS 9 มาปฏิบัติแยกว่าธุรกิจที่ไม่ใช่การเงิน ซึ่งผลการวิจัยสนับสนุนข้อคิดเห็นว่าการนำ IFRS 9 มาถือปฏิบัติอาจไม่ทำให้ทุกบริษัทมีคุณภาพทางบัญชีสูงขึ้น

สมมติฐาน

จากข้อมูลที่ได้จากรวบรวมที่เกี่ยวของ การวิจัยนี้จึงได้พัฒนาสมมติฐานเพื่อใช้สำหรับการศึกษาโดยพบว่า ปกตินักลงทุนทั่วไปนั้นจะค้นหาข้อมูลเพื่อการลงทุนโดยใช้วิธีการค้นหาข้อมูลตามลำดับการนำเสนอ (Huntton & McEwen, 1997) รวมถึงให้น้ำหนักและความสำคัญของข้อมูลตามลำดับของการนำเสนอ (Maines & McDaniel, 2000) อีกทั้งยังมีทฤษฎีเกี่ยวกับความมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจหรืออิงกับข้อมูลแรกที่ได้รับมาก (Anchoring Effect) ที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจมีความโน้มเอียงเข้าหาความรู้เดิมที่ได้รับ (Mussweiler, Strack, & Pfeiffer, 2000; Tversky & Kahneman, 1974) ดังนั้น ถ้ามีการให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรอง IFRS 9 จึงคาดว่านักลงทุนทั่วไปที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 จะสามารถรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของการกันเงินสำรองที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่างๆ เช่น ช่วยป้องกันการหยุดชะงักของธนาคาร จำกัดความเสี่ยงในการล้มละลาย และมีการส่งสัญญาณเตือนนักลงทุนที่ดีขึ้น ทำให้นักลงทุนน่าจะมีเชื่อมั่นมากขึ้นและน่าจะส่งผลให้นักลงทุนประเมินความเสี่ยงในการลงทุนในกิจการที่ปฏิบัติตาม IFRS 9 ต่ำกว่ากิจการที่ปฏิบัติตามหลักการบัญชีแบบเดิม นอกจากนี้ การที่นักลงทุนได้รับความรู้เพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับ IFRS 9 คาดว่าจะทำให้นักลงทุนรับรู้ถึงผลกระทบต่อกำไรในปีแรกของการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 ที่ส่งผลขาดทุนจากการให้สินเชื่อที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก นักลงทุนที่ได้รับความรู้เพิ่มเติมดังกล่าวจะ

พยากรณ์กำไรในปีต่อไปว่ามีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น ซึ่งมีผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้นที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ค่าเผื่อผลขาดทุนจากการให้สินเชื่อที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตาม IFRS 9 นั้น เป็นรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) ผู้บริหารจึงอาจใช้รายการนี้เพื่อตกแต่งงบการเงิน ทำให้นักลงทุนน่าจะมีความระมัดระวังและอาจจะประเมินความน่าเชื่อถือของกำไรของกิจการที่ปฏิบัติตาม IFRS 9 ต่ำกว่ากิจการที่ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีแบบเดิม

ในทางกลับกัน ถ้าในกรณีที่ไม่มี การให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสู่ IFRS 9 นักลงทุนทั่วไปจะตกอยู่ในสถานะของการรับรู้ข้อมูลมากเกินไป (Overload cognitive state) เมื่อได้รับข้อมูลจากหมายเหตุประกอบงบการเงิน (Huntton & McEwen, 1997) ทำให้มีแนวโน้มที่จะไม่สามารถรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีตาม IFRS 9 การศึกษาครั้งนี้ จึงคาดว่านักลงทุนทั่วไปที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 มีแนวโน้มสูงที่จะเห็นว่ากิจการเพียงแคกันเงินสำรองเป็นจำนวนมาก แต่ไม่ได้ทราบถึงหลักเกณฑ์ของการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 ที่เป็นเรื่องของประมาณการ และอาจมองว่ากิจการที่ใช้เกณฑ์การกันเงินสำรองตาม IFRS 9 นั้นจะทำให้มีกำไรที่มีคุณภาพมากขึ้นจากหลักความระมัดระวัง นักลงทุนจึงน่าจะประเมินความน่าเชื่อถือของกำไรสูงกว่ากิจการที่ใช้วิธีการกันเงินสำรองตามหลักการบัญชีแบบเดิมนอกจากนี้ เนื่องมาจากการขาดความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 และผลกระทบจากการกันเงินสำรองแบบ IFRS 9 ที่ทำให้กำไรในปีแรกนั้นลดลงต่ำกว่าเดิม จึงอาจทำให้นักลงทุนทั่วไปมีแนวโน้มสูงที่จะใช้ข้อมูลในอดีตเป็นตัวแทนของการพยากรณ์ข้อมูลในอนาคต (De Bondt, 1993) ตามทฤษฎีสम्मติฐานความเหมือนกับข้อมูลที่มีอยู่ (Representativeness heuristic) จึงน่าจะพยากรณ์กำไรในอนาคตลดลงตามปีแรกที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 นอกจากนี้ การที่อาจจะไม่ทราบถึงประโยชน์ของหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองใหม่ตาม IFRS 9 น่าจะนำไปสู่การประเมินความเสี่ยงในการลงทุนที่สูงกว่า รวมถึงการประเมินมูลค่าหุ้นที่ต่ำกว่า

จากการพิจารณาเหตุผลดังกล่าว การศึกษานี้สามารถกำหนดเป็นสมมติฐานได้ดังนี้ (ดูภาพที่ 1)

H1a: งบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 จะทำให้นักลงทุนทั่วไปประเมินความน่าเชื่อถือของกำไรต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน หากให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสู่ IFRS 9

H1b: งบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 จะทำให้นักลงทุนทั่วไปประเมินความน่าเชื่อถือของกำไรสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน หากไม่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสู่ IFRS 9

H2a: งบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 จะทำให้นักลงทุนทั่วไปพยากรณ์กำไรในอนาคตของบริษัทเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน หากให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสู่ IFRS 9

H2b: งบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 จะทำให้นักลงทุนทั่วไปพยากรณ์กำไรในอนาคตของบริษัทลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน หากไม่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรอง IFRS 9

H3a: งบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 จะทำให้นักลงทุนทั่วไปประเมินความเสี่ยงในการลงทุนในบริษัทต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน หากไม่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรอง IFRS 9

H-3b: งบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 จะทำให้นักลงทุนทั่วไปประเมินความเสี่ยงในการลงทุนในบริษัทสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน หากไม่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรอง IFRS 9

H4a: งบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 จะทำให้นักลงทุนทั่วไปประเมินมูลค่าหุ้นสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน หากไม่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรอง IFRS 9

H4b: งบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 จะทำให้นักลงทุนทั่วไปประเมินมูลค่าหุ้นต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน หากไม่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรอง IFRS 9

ภาพที่ 1 การทดสอบสมมติฐาน

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง เนื่องจากงานวิจัยเชิงทดลองเป็นเครื่องมือวิจัยที่มีความเหมาะสมในการศึกษาถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานการบัญชี (Kachelmeier & King, 2002) อีกทั้งยังมีความเหมาะสมในการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการคิด พิจารณา และการตัดสินใจของบุคคล นอกจากนี้ ยังทำให้สามารถควบคุมปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องแต่อาจมีผลกระทบต่อการวิจัยได้ (Bonner, 1999) โดยการศึกษาเป็นการทดลองแบบ 2 X 2 between-subjects design ซึ่งมีตัวแปรอิสระที่ต้องการศึกษา 2 ตัวแปร คือ 1) การ

กันเงินสำรองในงบการเงิน โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ งบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามหลักเกณฑ์ปัจจุบันของธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งอ้างอิงหลักการส่วนใหญ่มาจาก IAS 39 ซึ่งเป็นการกันเงินสำรองเฉพาะความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว และงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 ซึ่งเป็นการกันเงินสำรองรองรับผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต และ 2) การให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสู่ IFRS 9 โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ มีการให้ความรู้ และไม่มีการให้ความรู้ โดยเลือกทำการทดลองในการกันเงินสำรองของเงินให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ของธนาคาร เนื่องจากเงินให้สินเชื่อเป็นสินทรัพย์หลักของธนาคารและอยู่ในขอบเขตของการด้อยค่าตาม IFRS 9 ทำให้สามารถแบ่งกลุ่มการทดลองได้เป็น 4 กลุ่ม ดังตารางที่ 1 ซึ่งใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 กับกลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4

ตารางที่ 1 การแบ่งกลุ่มการทดลองตามตัวแปรอิสระ

	a) ให้ความรู้	b) ไม่ให้ความรู้
งบการเงินที่กันเงินสำรองแบบปัจจุบัน	กลุ่มที่ 1 : E_IAS39	กลุ่มที่ 3 : NE_IAS39
งบการเงินที่กันเงินสำรองตาม IFRS 9	กลุ่มที่ 2 : E_IFRS9	กลุ่มที่ 4 : NE_IFRS9

การศึกษานี้ทำการทดลองในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2561 โดยผู้เข้าร่วมการทดลองที่เป็นตัวแทนของนักลงทุนทั่วไป ประกอบด้วยนักศึกษาปริญญาโททางด้านการบัญชีและการเงินที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาแรกไปจนถึงภาคการศึกษาสุดท้าย รวมถึงผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทแล้วเป็นเวลา 1-2 ปี จำนวน 120 คนจากมหาวิทยาลัยรัฐแห่งหนึ่งที่มีมาตรฐานการศึกษาด้านการบัญชีและการเงินเป็นที่ยอมรับและได้มาตรฐาน ดังนั้น ผู้เข้าร่วมการทดลองเหล่านี้จึงถือได้ว่ามีความรู้ทางด้านการบัญชีและการเงินพอสมควรหรือได้ผ่านหลักสูตรการวิเคราะห์งบการเงินมาแล้ว ทั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมการทดลอง 1 คน เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยอื่น แต่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยแห่งเดียวกัน เหตุผลของการใช้ผู้เข้าร่วมการทดลองดังกล่าวสามารถอ้างอิงจากงานวิจัยที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ของ Elliott, Hodge, Kennedy, and Pronk (2007) ว่านักศึกษาที่มีคุณสมบัติเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นตัวแทนที่ดีหรือเหมาะสมของนักลงทุนทั่วไปเนื่องจากมีพฤติกรรมในการค้นหาข้อมูลรวมถึงการรวบรวมข้อมูลที่คล้ายคลึงกับนักลงทุนทั่วไป โดยผู้วิจัยได้จัดให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีการกระจายตัวแบบสุ่ม (Randomly assigned)

การศึกษานี้ได้เลือกนำข้อมูลของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในประเทศไทยมาเปลี่ยนชื่อและเปลี่ยนปีให้เป็นปัจจุบัน และใช้ข้อมูลนี้เป็นกรณีศึกษาของผู้เข้าร่วมการวิจัยกลุ่มที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองแบบปัจจุบัน และสำหรับกลุ่มที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 การทดลองนี้ได้ดัดแปลงจากค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญให้เป็นค่าเผื่อผลขาดทุนจากการให้สินเชื่อที่คาดว่าจะเกิดขึ้นโดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 25 กรณีศึกษานี้ได้ให้ข้อมูลการให้สินเชื่อของธนาคารซึ่งเป็นจำนวนที่มีนัยสำคัญแก่ 2 บริษัทใหญ่ในรอบระยะเวลาบัญชีให้กับทุกกลุ่มการทดลอง ซึ่งสถานการณ์ของทั้ง 2 บริษัทอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเสี่ยงจึงกระทบต่อคุณภาพของสินเชื่อและความ

เสี่ยงที่จะไม่ได้รับชำระคืนในมุมมองของธนาคาร โดยมีการวัดมูลค่าและเปิดเผยข้อมูลการกระทบยอดค่าเผื่อผลขาดทุนในหมายเหตุประกอบงบการเงินแยกตามระดับความเสี่ยงด้านเครดิตตามข้อกำหนดของ IFRS 9 นอกจากนี้ทีมวิจัยได้จัดทำสรุปประเด็นการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองตาม IFRS 9 เพื่อให้ความรู้เพิ่มเติมสำหรับกลุ่มการทดลองที่ 1 (E_ IAS39) และกลุ่มการทดลองที่ 2 (E_ IFRS9) โดยในเนื้อหาได้มีการกล่าวถึงหลักการในการกันเงินสำรองที่ใช้สำหรับการเงินในกลุ่มการทดลองนั้น

แบบสอบถามสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยได้ดัดแปลงแบบสอบถามมาจาก ฦตณ พัฒนวิชัยกุล (2555) ปาณิศา เกษศิริ (2556) ศิริรักษ์ สุขวิบูลย์ (2559) และ Orapan Yolrabil (2009) ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ผลโดยใช้ Independent-Samples T-Test เพื่อทดสอบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่และจะวิเคราะห์ผลแบบ Cross Tabulation เพื่อตรวจสอบว่าการทดลองมีการควบคุมสถานการณ์ที่เหมาะสมหรือไม่

ผลการศึกษา

ผลการทดลองพบว่า จำนวนและลักษณะของผู้เข้าร่วมการวิจัยมีการกระจายตัวแบบสุ่ม และถูกกำหนดให้กระจายอย่างสม่ำเสมอในทั้ง 4 กลุ่มการทดลอง และในส่วนของการวิเคราะห์การทดสอบความจำ (Recall Test Analysis) ของผู้เข้าร่วมการวิจัยทุกกลุ่มซึ่งเป็นคำถามหลังการทดลองพบว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยส่วนใหญ่สามารถตอบคำถามได้ถูกต้องเกินกึ่งหนึ่งจากทั้ง 4 กลุ่มการทดลอง แสดงให้เห็นว่าการทดลองครั้งนี้มีการดำเนินไปอย่างเหมาะสม

การประเมินความน่าเชื่อถือของกำไร

จากผลการทดลองในตารางที่ 2 พบว่า การประเมินความน่าเชื่อถือของกำไรระหว่างกลุ่มที่ 1 (E_ IAS39) และกลุ่มที่ 2 (E_ IFRS9) ซึ่งเป็นกรณีที่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสู่ IFRS 9 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญ ($t = 0.087$, $p\text{-value} = 0.931$, One-tailed) ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐาน H1a โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.7333 และ 5.7000 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 จะประเมินความน่าเชื่อถือของกำไรต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ถึงแม้ว่าจะต่างกันอย่างไม่มีระดับนัยสำคัญก็ตาม แสดงให้เห็นว่าการกันเงินสำรองให้ครอบคลุมถึงความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตตาม IFRS 9 ซึ่งจะรับรู้ผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นนั้นทำให้กลุ่มที่มีความกังวลในความน่าเชื่อถือของกำไร เนื่องจากค่าเผื่อผลขาดทุนด้านเครดิตเป็นรายการคงค้างทางบัญชีส่วนที่เกินจากดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) ผู้บริหารจึงอาจใช้รายการนี้เพื่อตกแต่งงบการเงินได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าสาเหตุที่ผลการทดลองไม่สนับสนุนสมมติฐานเป็นเพราะว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยใช้ปัจจัยอื่นในการประเมินความน่าเชื่อถือของกำไรด้วยนอกเหนือจากผลขาดทุนจากการให้สินเชื่อ จึงทำให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยประเมินความน่าเชื่อถือของกำไรใกล้เคียงกัน และเมื่อ

พิจารณาผลการประเมินความน่าเชื่อถือของกำไรในกรณีที่ไม่มี การให้ความรู้ระหว่างกลุ่มที่ 3 (NE_ IAS39) และกลุ่มที่ 4 (NE_ IFRS9) จากตารางที่ 3 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญเช่นเดียวกัน ($t = 1.458$, $p\text{-value} = 0.150$, One-tailed) ซึ่ง**ไม่สนับสนุนสมมติฐาน H1b** โดยที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.7333 และ 5.1333 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยเป็นไปในทางเดียวกันกับกรณีที่มีการให้ความรู้ ผู้วิจัยคาดว่า เป็นเพราะคำถามหลักในแบบสอบถามทำให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยจำเป็นต้องใช้ข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน จึงทำให้กลุ่มที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 ทราบว่างบการเงินที่ได้รับนั้นมีการรับรู้ผลขาดทุนจากการให้สินเชื่อที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

การพยากรณ์กำไร

จากตารางที่ 2 ในส่วนของการพยากรณ์กำไรระหว่างกลุ่มที่ 1 (E_ IAS39) และกลุ่มที่ 2 (E_ IFRS9) ซึ่งเป็นกรณีที่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสู่ IFRS 9 นั้นพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญ ($t = -1.589$, $p\text{-value} = 0.117$, One-tailed) ซึ่ง**ไม่สนับสนุนสมมติฐาน H2a** โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.4333 และ 5.1333 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 จะพยากรณ์กำไรเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ถึงแม้ว่าจะต่างกันอย่างไม่มีระดับนัยสำคัญก็ตาม แสดงให้เห็นว่าเมื่อนักลงทุนรับรู้ถึง IFRS 9 จะทราบว่าในช่วงแรกของการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 จะทำให้กำไรลดลง ดังนั้นจึงประเมินว่ากำไรในอนาคตจะเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าสาเหตุที่ทำให้ผลการทดลองไม่สนับสนุนสมมติฐานเป็นเพราะว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยพยากรณ์กำไรจากหลากหลายข้อมูลที่มอบให้ กล่าวคือมองภาพรวมของทั้งธนาคารเพื่อประเมินประเด็นดังกล่าว และหากพิจารณาผลการพยากรณ์กำไรระหว่างกลุ่มที่ 3 (NE_ IAS39) และกลุ่มที่ 4 (NE_ IFRS9) ซึ่งเป็นกรณีที่ไม่มี การให้ความรู้จากตารางที่ 3 พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญเช่นเดียวกัน ($t = 1.207$, $p\text{-value} = 0.232$, One-tailed) ซึ่ง**ไม่สนับสนุนสมมติฐาน H2b** โดยที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.9667 และ 4.3333 ตามลำดับซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ถึงแม้ว่าจะต่างกันอย่างไม่มีระดับนัยสำคัญก็ตาม แม้พบว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยมีการใช้ข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินจึงทำให้กลุ่มที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสู่ IFRS 9 ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น อย่างไรก็ตามผู้วิจัยคาดว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยไม่ทราบถึงผลกระทบต่อกำไรในช่วงแรกเนื่องจากไม่ได้เขียนไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งนักลงทุนมี Representativeness Bias (De Bondt, 1993) และสนใจในตัวเลขกำไรและขาดทุนเพื่อนำไปประเมินความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของกิจการ (IFRS, 2008) และจากการที่งบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 นั้นมีกำไรลดลงจากปีก่อนมาก ส่วนงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบันมีกำไรใกล้เคียงกับปีก่อน จึงทำให้กลุ่มที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 พยากรณ์กำไรลดลงมากกว่ากลุ่มที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าสาเหตุที่ทำให้ผลการทดลองไม่สนับสนุนสมมติฐานเป็นเช่นเดียวกับสาเหตุที่ผลการทดลองไม่สนับสนุนสมมติฐาน H2a

การประเมินความเสี่ยงในการลงทุน

สำหรับการประเมินความเสี่ยงในการลงทุนระหว่างกลุ่มที่ 1 (E_IAS39) และกลุ่มที่ 2 (E_IFRS9) ซึ่งเป็นกรณีที่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสู่ IFRS 9 จากตารางที่ 2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญ ($t = 0.423$, $p\text{-value} = 0.674$, One-tailed) ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐาน H3a โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.9333 และ 5.7667 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 นั้นจะประเมินความเสี่ยงในการลงทุนต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ถึงแม้ว่าจะต่างกันอย่างไม่มีระดับนัยสำคัญก็ตาม แสดงให้เห็นว่า นักลงทุนรับรู้ว่าการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 มีการส่งสัญญาณเตือนนักลงทุนที่ดีขึ้น อีกทั้งมีประโยชน์ต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การช่วยป้องกันการหยุดชะงักของธนาคารและจำกัดความเสี่ยงในการล้มละลาย ทำให้นักลงทุนมีความมั่นใจในกิจการมากขึ้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าสาเหตุที่ผลการทดลองนั้นไม่สนับสนุนสมมติฐานเป็นเพราะว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยมีเกณฑ์ในการประเมินความเสี่ยงของตนอยู่แล้ว ทำให้เมื่อพิจารณาเหตุการณ์การให้สินเชื่อของธนาคารที่อยู่ในส่วนแรกๆ ของข้อมูลในแบบสอบถาม ซึ่งให้สินเชื่อเป็นจำนวนค่อนข้างมากกับสองบริษัทใหญ่ที่มีความเสี่ยงซึ่งอยู่ในระดับที่เสี่ยงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จึงตัดสินใจจากข้อมูลที่ได้รับว่าธนาคารมีความเสี่ยง ซึ่งตรงกับทฤษฎีของการตัดสินใจทางเลือกที่เรียกว่า Anchoring Effect ที่กล่าวถึง Cognitive Bias ในการตัดสินใจว่าการตัดสินใจของมนุษย์นั้นมีแนวโน้มสูงที่จะให้ความสำคัญกับสิ่งที่ตนได้รับรู้ก่อนหน้าเมื่อต้องทำการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเกณฑ์ที่ตั้งเอาไว้หรือตัวความรู้เดิมจากการรับรู้ครั้งแรกจะเปรียบเสมือนตัวกำหนดจุดในการตัดสินใจซึ่งส่งผลกระทบและก่อให้เกิดผลกระทบเมื่อทำการตัดสินใจในอนาคต เพราะการตัดสินใจต่อมาจะมีความโน้มเอียงเข้าหาความรู้เดิม (Tversky & Kahneman, 1974) จึงประเมินความเสี่ยงในระดับที่ใกล้เคียงกัน และหากพิจารณาผลการประเมินความเสี่ยงในการลงทุนกรณีไม่มีการให้ความรู้ระหว่างกลุ่มที่ 3 (NE_IAS39) และกลุ่มที่ 4 (NE_IFRS9) จากตารางที่ 3 พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ($t = 0.000$, $p\text{-value} = 1.000$, One-tailed) ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐาน H3b โดยค่าเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่มมีค่าเท่ากันคือ 6.7333 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ผู้วิจัยคาดว่าสาเหตุที่ผลการทดลองไม่สนับสนุนสมมติฐานเป็นเช่นเดียวกับสาเหตุที่ผลการทดลองไม่สนับสนุนสมมติฐาน H3a

การประเมินมูลค่าหุ้น

สำหรับการประเมินมูลค่าหุ้นระหว่างกลุ่มที่ 1 (E_IAS39) และกลุ่มที่ 2 (E_IFRS9) ซึ่งเป็นกรณีที่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสู่ IFRS 9 จากตารางที่ 2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญ ($t = 0.938$, $p\text{-value} = 0.352$, One-tailed) ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐาน H4a โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.1667 และ 5.8000 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 นั้นจะประเมินมูลค่าหุ้นสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ถึงแม้ว่าจะต่างกันอย่างไม่มีระดับนัยสำคัญก็ตาม แสดงให้เห็นว่าเมื่อ

นักลงทุนทั่วไปทราบถึงการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 จะมีความมั่นใจในกิจการมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Onali and Ginesti (2014) ที่พบว่ามี การตอบสนองต่อ IFRS 9 ที่ดีซึ่งสะท้อนในราคาหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในยุโรป เนื่องจากนักลงทุนรับรู้ ว่า IFRS 9 จะช่วยเพิ่มความมั่นคงของผู้ถือหุ้น และมีความมั่นใจว่า IFRS 9 สามารถจัดการจุดอ่อนใน IAS 39 ได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าสาเหตุที่ผลการทดลองไม่สนับสนุนสมมติฐานเป็นผลมาจากการมองภาพรวมของธนาคารนอกเหนือจากข้อมูลเกี่ยวกับการกันเงินสำรองและ Anchoring Effect ซึ่งเป็นสาเหตุที่ผลการทดลองไม่สนับสนุนสมมติฐานการพยากรณ์กำไรและการประเมินความเสี่ยงในการลงทุนข้างต้น และหากพิจารณาการประเมินมูลค่าหุ้นในกรณีที่ไม่มี การให้ความรู้ระหว่างกลุ่มที่ 3 (NE_ IAS39) และกลุ่มที่ 4 (NE_ IFRS9) จากตารางที่ 3 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญเช่นเดียวกัน ($t = 0.911$, $p\text{-value} = 0.366$, One-tailed) ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐาน H4b โดยที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.6667 และ 6.3000 ตามลำดับซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยเป็นไปในทางเดียวกันกับกรณีที่มีการให้ความรู้ ผู้วิจัยคาดว่า เป็นผลมาจากการที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยใช้ข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินด้วยดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น จึงทำให้กลุ่มที่ได้รับงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 ทราบว่างบการเงินที่ได้รับนั้นใช้หลักเกณฑ์ในการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 ซึ่งสอดคล้องกับ ทัศนวิสัยวิทย์ ทัศนวิทย์ (2559) ที่พบว่า ความผันผวนของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์ต่อมูลค่ากิจการในเชิงลบ รวมถึง Baker and Wurgler (2007) ที่พบว่าในกรณีที่ตลาดเกิดความผันผวนหรือในกรณีที่ระดับความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่อตลาดต่ำลง นักลงทุนจะเลือกลงทุนในบริษัทที่มีกระแสเงินสดที่มั่นคงและมีความเหมาะสมของข้อมูลที่ต่ำ และสอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารความเสี่ยงขององค์กรที่กล่าวว่า นักลงทุนเป็นผู้ที่ชอบหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจึงมักจะเลือกลงทุนในกิจการที่มีความมั่นคงและมีความเสี่ยงต่ำ ทั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าสาเหตุที่ผลการทดลองไม่สนับสนุนสมมติฐานเป็นผลมาจาก Anchoring Effect ในการประเมินความเสี่ยงในการลงทุน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และค่าสถิติจากการวิเคราะห์โดย Independent-Samples

T-Test เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐาน H1a H2a H3a และ H4a

ประเด็นที่ทำการทดสอบ	ระดับการประเมินของผู้เข้าร่วมการวิจัยในแต่ละกลุ่มการทดลอง		df	T-Statistic (P-Value) ^a
	กลุ่มที่ 1: E_ IAS39	กลุ่มที่ 2: E_ IFRS9		
ความน่าเชื่อถือของกำไร (0 [ต่ำมาก] – 10 [สูงมาก])	5.7333(1.5298)	5.7000(1.4420)	58	0.087(0.931)
กำไรในอนาคต (0 [ลดลงมาก] – 10 [เพิ่มขึ้นมาก])	4.4333(1.4308)	5.1333(1.9429)	58	-1.589(0.117)
ความเสี่ยงในการลงทุน (0 [ต่ำมาก] – 10 [สูงมาก])	5.9333(1.6174)	5.7667(1.4308)	58	0.423(0.674)
ราคาหุ้น (0 [ต่ำเกินไปอย่างมาก] – 10 [สูงเกินไปอย่างมาก])	6.1667(1.5775)	5.8000(1.4479)	58	0.938(0.352)

หมายเหตุ: ^a การทดสอบทางเดียว (One-tailed) *** แสดงระดับนัยสำคัญที่ 0.01** แสดงระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และค่าสถิติจากการวิเคราะห์โดย Independent-Samples T-Test เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐาน H1b H2b H3b และ H4b

ประเด็นที่ทำการทดสอบ	ระดับการประเมินของผู้เข้าร่วมการวิจัยในแต่ละกลุ่มการทดลอง		df	T-Statistic (P-Value) ^a
	กลุ่มที่ 3: NE_IAS39	กลุ่มที่ 4: NE_IFRS9		
ความน่าเชื่อถือของกำไร(0 [ต่ำมาก] – 10 [สูงมาก])	5.7333(1.5742)	5.1333(1.6132)	58	1.458(0.150)
กำไรในอนาคต(0 [ลดลงมาก] – 10 [เพิ่มขึ้นมาก])	4.9667(2.0424)	4.3333(2.0229)	58	1.207(0.232)
ความเสี่ยงในการลงทุน(0 [ต่ำมาก] – 10 [สูงมาก])	6.7333(1.5742)	6.7333(1.4840)	58	0.000(1.000)
ราคาหุ้น(0 [ต่ำเกินไปอย่างมาก] – 10 [สูงเกินไปอย่างมาก])	6.6667(1.3476)	6.3000(1.7449)	58	0.911(0.366)

หมายเหตุ:^a การทดสอบทางเดียว (One-tailed) *** แสดงระดับนัยสำคัญที่ 0.01** แสดงระดับนัยสำคัญที่ 0.05

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จุดสำคัญที่เปลี่ยนแปลงจาก IAS 39 ไปสู่ IFRS 9 คือ IAS 39 กำหนดให้กิจการกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์ทางการเงินเฉพาะเมื่อมีข้อบ่งชี้การด้อยค่าเกิดขึ้นเท่านั้น (Incurred loss) ซึ่งทำให้กันเงินสำรองช้าเกินไปจนอาจนำไปสู่การเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน ขณะที่ IFRS 9 พัฒนาไปสู่หลักการกันเงินสำรองเพื่อรองรับผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (Expected loss) โดยผลกระทบจากการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 คือ ทำให้การตั้งสำรองค่าเผื่อผลขาดทุนด้านเครดิตเพิ่มสูงขึ้น สะท้อนความเสี่ยงด้านเครดิตของลูกหนี้และทันเวลามากยิ่งขึ้น ขณะที่ผลกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จของกิจการจะลดลงในช่วงแรก ซึ่งจะทำให้ธุรกิจสถาบันการเงินได้รับผลกระทบมากที่สุด และ IFRS 9 นี้มีความแตกต่างจากหลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงินของไทยซึ่งให้ตั้งค่าเผื่อนี้สูงจะสูงในการรองรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ตามลักษณะการจัดชั้นของสินทรัพย์ ซึ่งอ้างอิงหลักการส่วนใหญ่มาจาก IAS 39 โดย IFRS 9 มีผลบังคับใช้ในประเทศไทยวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป ซึ่งคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อนักลงทุนทั่วไปเป็นอย่างมากเนื่องจากอาจไม่ทราบถึงสาเหตุและผลกระทบจาก IFRS 9 ต่อการเงิน

งานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาถึงผลกระทบของการด้อยค่าตาม IFRS 9 ต่อวิจารณ์ของนักลงทุนทั่วไปในการประเมินความน่าเชื่อถือของกำไร การพยากรณ์กำไร การประเมินความเสี่ยงในการลงทุน และการประเมินมูลค่าหุ้นของกิจการ รวมถึงผลกระทบจากการให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสู่ IFRS 9 ในรูปแบบการวิจัยเชิงทดลองแบบ 2 X 2 between-subjects design โดยมีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร คือ การกันเงินสำรองในงบการเงิน และการให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสู่ IFRS 9 โดยมีผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นนักศึกษาปริญญาโททางการบัญชีและการเงิน จำนวน 120 คน กลุ่มการทดลองประกอบด้วย 1) งบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน และมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสู่ IFRS 9 (E_IAS39) 2) งบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 และมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสู่ IFRS 9 (E_IFRS9) 3) งบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบ

ปัจจุบัน แต่ไม่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสู่ IFRS 9 (NE_ IAS39) และ 4) งบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 แต่ไม่มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในหลักเกณฑ์การกันเงินสำรองสู่ IFRS 9 (NE_ IFRS9) ซึ่งผู้วิจัยทดลองโดยการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ 1 กับกลุ่มที่ 2 และระหว่างกลุ่มที่ 3 กับกลุ่มที่ 4

ผลการทดลองพบว่างบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตาม IFRS 9 ไม่ทำให้นักลงทุนทั่วไปมีการตัดสินใจแตกต่างจากงบการเงินที่มีการกันเงินสำรองตามแบบปัจจุบัน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้เข้าร่วมการวิจัยอาจไม่คุ้นเคยกับการกันเงินสำรองแบบใหม่ตาม IFRS 9 อาจจำเป็นต้องใช้หมายเหตุประกอบงบการเงินเพื่อตอบคำถาม และอาจมีข้อมูลอื่นที่ใช้ในการตัดสินใจนอกเหนือจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกันเงินสำรองด้วย รวมถึงอาจมีปัจจัยอื่นในเรื่องของประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของผู้เข้าร่วมการวิจัย และ Anchoring Effect หรือทฤษฎีของการตัดสินใจทางเลือกตาม Tversky and Kahneman (1974) ที่กล่าวถึง Cognitive Bias ว่าการตัดสินใจของมนุษย์มีความโน้มเอียงเข้าหาความรู้เดิมที่ได้รับซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Mussweiler, Strack, and Pfeiffer (2000) เนื่องด้วยปัจจัยเหล่านี้เองจึงทำให้ผลการทดลองไม่สนับสนุนทฤษฎีการบริหารความเสี่ยงขององค์กรที่กล่าวว่ นักลงทุนเป็นผู้ที่ชอบหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจึงมักจะเลือกลงทุนในกิจการที่มีความมั่นคงและมีความเสี่ยงต่ำ และงานวิจัยของ ปาณิสรา เกษศิริระ (2556) ที่พบว่า เมื่อรายงานทางการเงินใช้การรับรู้ วัตถมูลค่า และการเปิดเผยข้อมูลการกระทบยอดค่าเผื่อผลขาดทุนจากการให้สินเชื่อที่คาดว่าจะเกิดขึ้น นักลงทุนจะสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านเครดิตของเงินให้สินเชื่อได้ดีกว่าการใช้ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและค่าเผื่อผลขาดทุนจากการด้อยค่าของเงินให้สินเชื่อ นอกจากนี้ งานวิจัยของ Onali and Ginesti (2014) พบว่ามีการตอบสนองต่อ IFRS 9 ที่ดีซึ่งสะท้อนในราคาหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในยุโรปเนื่องจากนักลงทุนรับรู้ว่ IFRS 9 จะช่วยเพิ่มความมั่นคงของผู้ถือหุ้น และมีความมั่นใจว่ IFRS 9 สามารถจัดการจุดอ่อนใน IAS 39 ได้ซึ่งงานวิจัยนี้ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการออกมาตรฐานการรายงานทางการเงินทราบล่วงหน้าถึงผลกระทบจากการนำ IFRS 9 มาถือปฏิบัติในประเทศไทยในอนาคตที่มีต่อนักลงทุนทั่วไป ทำให้สามารถนำไปใช้ในการเตรียมความพร้อม แก้ไขปัญหา และออกมาตรการสนับสนุนการนำ IFRS 9 มาใช้เพื่อเตรียมความพร้อมแก่ผู้ใช้งบการเงิน และนำไปสู่การนำมาถือปฏิบัติได้อย่างเต็มประสิทธิภาพตามที่คาดหวัง อีกทั้งยังทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญต่อผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้มาถือปฏิบัติอีกด้วย

บรรณานุกรม

กัญญาวิรี ทิพย์ธนะกาญจน์. (2559). *ความผันผวนของกระแสเงินสด ความผันผวนของผลการดำเนินงาน ต่อมูลค่ากิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอ*. วิทยาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ณดน พัฒนนิษฐ์กุล. (2555). ผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลตามลำดับชั้นมูลค่ายุติธรรมต่อวิจารณ์ฐานของนักลงทุนทั่วไป. บัณฑิตมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปาณิสรา เกษศิริ. (2556). ผลกระทบของการรับรู้ผลขาดทุนจากการให้สินเชื่อที่คาดว่าจะเกิดขึ้นต่อความสามารถของนักลงทุนทั่วไปในการประเมินความเสี่ยงด้านสินเชื่อ (Credit risk) ของเงินให้สินเชื่อ. บัณฑิตมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริรักษ์ สุขวิบูลย์. (2559). ผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 16 เรื่องสัญญาเช่ามาบังคับใช้ต่อวิจารณ์ฐานของผู้ใช้งบการเงินในการประเมินความสามารถในการพยากรณ์กำไรและการประเมินความเสี่ยงทางการเงิน. บัณฑิตมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Baker, M., & Wurgler, J. (2007). Investor sentiment in the stock market. *Journal of Economic Perspectives*, 21(2), 129-151.
- BDO IFR Advisory Limited (BDO). (2013). *Need to know financial instruments: Expected credit losses (Exposure draft)*. Retrieved from website June, 20, 2018, from IFRS site Website :<http://www.ifrs.org/ua/wp-content/uploads/2014/07/Need-to-Know-FI-Expected-Credit-Losses-ED.pdf>
- Betancourt, L., & Baril, C. P. (2009). Accounting for loan losses: Is dynamic provisioning the answer?. *Bank Accounting & Finance*, 22(6), 9-16.
- Bonner, S. E. (1999). Judgment and decision-making research in accounting. *Accounting Horizons*, 13(4), 385-398.
- Chitan, G. (2013). Is adequate the method of loan loss provisioning? – Evidence from Romania. *Annals of the University of Oradea, Economic Science Series*, 22(1), 1062-1069.
- De Bondt, W. (1993). Betting on trends: Intuitive forecasts of financial risk and return. *International Journal of Forecasting*, 9, 355-371.
- Elliott, W. B., Hodge, F. D., Kennedy, J. J., & Pronk, M. (2007). Are M.B.A. students a good proxy for nonprofessional investors?. *The Accounting Review*, 82(1), 139-168.
- Hunton, J. E., & McEwen, R. A. (1997). An Assessment of the relation between analysts' earnings forecast accuracy, motivational incentives and cognitive information search strategy. *The Accounting Review*, 72(4), 497-515.
- IFRS. (2008). *Frequently Asked Questions*. Retrieved from website July, 15, 2018, from IFRS site Website :<http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Conceptual-Framework/EDMay08/Pages/Frequently-Asked-Questions.aspx>

- International Accounting Standards Board (IASB). (2013a). *Exposure draft ED/2013/3 financial instruments: Expected credit losses*. Retrieved from website July, 20, 2018, from HKICPA site Website :
http://www.hkicpa.org.hk/file/media/section6_standards/standards/FinancialReporting/ed-pdf-2013/ed_crlost.pdf
- International Accounting Standards Board (IASB). (2013b). *IASB publishes revised proposals for loan-loss provisioning expected credit loss approach improves timeliness of recognition of credit losses*. Retrieved from website July, 30, 2018, from IFRS site Website :
<http://www.ifrs.org/Alerts/ProjectUpdate/Pages/IASB-publishes-revised-proposals-for-loan-loss-provisioning.aspx>
- Kachelmeier, S. J., & King, R. R. (2002). Using laboratory experiments to evaluate accounting policy issues. *Accounting Horizons*, 16(3), 219-32.
- Maines, L. A., & McDaniel, L. S. (2000). Effects of comprehensive income characteristics on nonprofessional investors' judgments: The role of financial statement presentation format. *The Accounting Review*, 75(2), 179-208.
- Mussweiler, T., Strack, F., & Pfeiffer, T. (2000). Overcoming the inevitable anchoring effect: Considering the opposite compensates for selective accessibility. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26, 1142-1150.
- Onali, E., & Ginesti, G. (2014). Pre-adoption market reaction to IFRS 9: A cross-country event-study. *Journal of Accounting and Public Policy*, 33(6), 628-637.
- Onali E., Ginesti, G., & Ballestra, L. V. (2017). Investor reaction to IFRS for financial instruments in Europe: The role of firm-specific factors. *Finance Research Letters*, 21, 72-77.
- Yolrabil, O. (2009). *Financial performance reporting: The effect of proposed financial statements on investor's operating performance evaluation judgments*. (Dissertation). Thammasat University.
- Sangiumvibool, P., & Arunruangsirilert, T. (2018). Concerns of IFRS 9 implementation in Thailand. *Journal of Accounting Profession*, 14(41), 63-72.
- Tversky, A., & Kahneman, D. (1974). Judgment under uncertainty: Heuristics and biases science. *Science*, 185(4157), 1124-1131.